

Torsångs sockendräkt.

Sockendräkten tycks ha lagts bort relativt tidigt i Torsång. Vid mitten av 1800-talet var det tydligen endast de äldre som ännu brukade dräkten. Detta kan ha berott på att socknen varit centralt belägen och att kontakten med Falun varit mycket livlig.

År 1926 började nämndemannen och kommunalnämndsordf. Axel Gustafsson från Tyllahagen, Torsång, med hjälp av rådman Karl Trotzig, Hedemora, att rekonstruera sockendräkten. De gick härvid efter muntliga och skriftliga traditioner samt intervjuade vänner i socknen för att få fram gamla dräktdelar.

Ur Karl Trotzigs anteckningar citeras följande:

"Jakobs Lisa Tunström, född 1839. Minns mormor och morfar i sockendräkt. stammar på mors sida från Jakob i Ornäs, bekant i Gustaf Vasas äventyr.

Mormor f. 1772 † 1847

Morfar f. 1766 † 1848

Mor f. 1810 gift -39

Mormors livstykke rödt m. gröna och gula ränder bevarat. Kjol blå med ljublå, smala ränder. Sidenhalsdukar, bevarade.

Foder av linne i mors ungmorsklänning (andra bröllopsdagen) av kaltun, sydd i modern facon med liv och kjol hopsydd i livet m. spens. Bröllopsdagen var sydd i klädning.

Stycke och mössa användes sista gången av läsflickorna 1865."

Den dräkt de kom fram till och som sedan godkändes som Torsångs sockendräkt antecknades enligt nedanstående:

"Torsångs sockens kvinnodräkt.

Överdel: linne, rekonstruerad av rådman Trotzig.

Livstykke: rekonstruerat efter ett gammalt livstykke funnet hos änkan Jakobina Lisa Tunström, Viken, död 1927, då 80 år gammal (äges av Torsångs Hembygdsförening).

Kjol: halvulle, rekonstruerad efter gammalt tyg funnet som foder i ovan angivna Lisa Tunströms annandagsbrudklänning.

Förkläde: bomull rekonstruerat av rådman Trotzig.

Halsduk: siden, vanlig gammal typ.

Mössa: gammal, funnen hos ovan nämnda Lisa Tunström.

Stycke: av tyll med trädning funnet hos ovan Lisa Tunström.

Kjolsäck: siden, rekonstruerad av rådman Trotzig."

Se för övrigt bilaga 1, 2 och 3. Hos Gustafssons i Tyllahagen vävdes tyg och syddes dräkter till gårdens tre döttrar. En av dräkterna visades på hemslöjdsutställningen i Falun 1927. Det var de första dräkterna enligt detta förslag, men de följdes snart av flera.

Under årens lopp hade man emellertid kommit bort från de ursprungligen rekonstruerade plaggen både vad det gällde kvalitet, färg och snitt. Vissa delar t.ex. sidenschalarna var svåra att anskaffa. Önskemål om ytterligare delar till dräkten hade även framkommit.

Torsånga hembygdsförening ansåg att något borde göras åt sockendräkten, så att den inte försvantrades. Den 30 nov. 1961 kallade hembygdsföreningen in intresserade till ett sammanträde för att diskutera vilka åtgärder som skulle vidtagas. Man beslöt att hembygdsföreningen skulle förmedla material till de sockenbor, som önskade skaffa sig dräkten. På detta sätt skulle man kunna ha viss kontroll över att material och färger blir de bästa möjliga, och även ge anvisningar om hur dräkten ska sys.

En dräktkommitté tillsattes med uppgift att så vitt möjligt återföra de olika plaggen till de ursprungliga kvaliteerna och färgerna samt att göra vissa kompletteringar. Till medlemmar i denna kommitté utsågs: fru Helga Hellberg, Barkargården Domnarvet, (bördig från Torsång), fru Karin Lindström, Sunnanö, Torsång, hemmansägare Gunnar Gustafsson, Tyllahagen, Torsång med hemslöjdskonsulent Liv Trotzig, Falun som rådgivare.

Kommitténs första åtgärd blev att efterhöra med Dalarnas museum och Nordiska museet huruvida några dräktplagg från Torsång finns bevarade på resp. museum.

Svaren från bägge håll blev negativa. Dalarnas museum hade endast en sidenschal och i Nordiska museet fanns inga dräktdelar från Torsång.

Nästa åtgärd blev att spåra upp en av de tre första dräkterna och låna den. Garner anskaffades till kjol och livstycke och tyger vävdes upp av fru Hellberg. Eftersom det ursprungliga livstycket fanns i hembygdsföreningens ägo kunde man se att provdräktens livstycke inte liknade detta. Kvalité och färger ändrades så att det nya tyget kom att bli klarare i färgen och så nära lika originalets som möjligt. Kvaliteten på kjoltyget ändrades för att inte varpen skulle framträda allt för mycket.

Tyget till de randiga förklädena vävdes lika som förut med den skillnaden, att det merceriserade bomullsgarnet byttes ut mot vanligt bomullsgarn, och de röda ränderna gjordes i färg med det röda i livstycket.

Mössan tillverkades av siden med modell och broderi efter en mössa, som tillhört fru Lisa Tunström och nu är i hembygdsföreningens ägo. Fru Tunströms stycke kunde dock inte disponeras, varför mönstret till det nya stycket togs efter ett, som troligen kom från Vika socken. Mönstret på stycket bör dock kunna varieras.

Eftersom önskemål framkommit om vitt förkläde och vit schal att användas vid högtidliga tillfällen, vävdes tyg till dessa plagg, som sedan broderades med kedjestygn efter ett förkläde som ägts av fru Gertrud Sundviks farmor Augusta Sjöberg Tronsjö, Torsång.

Sidenschalar har visat sig vara svåra att anskaffa. Dräktkommittén beslöt därför att försöka få fram en schal i tunn bomull. Rutning och färger togs upp efter två sidenschalar. Den ena ägs av Torsånga hembygdsförening, den andra av

fru Heimer, som fått den efter sin farmor Karolina Haglöf, född Knifström från Kniva i Vika år 1848, som gift bosatt i Dalvik, Torsång.

Fru Hellström provvävde en mönsterrapport av schalen, varefter den godkändes av kommittén innan fru Hellberg satte upp och vävde dessa schalar.

Broschen i silver har ritats av Sven Samuelsson, Sunnanö, Torsång. Motivet är Torsångs klockstapel, inramad av den figur, som i tegelornering förekommer på kyrkans östra gavel. Nedtill på broschen är en rad med nio upphöjda punkter, symboliserande de nio klämtslagen d.v.s. böneringningen från klockstapeln.

Dräkten visades i sina två variationer vid Torsångs hembygdsförenings årsmöte den 28 mars 1965. Här hade sockenborna tillfälle att se dräkten och diskutera de olika detaljerna. Man får anse att den då blev godkänd i sin nuvarande utformning.

Torsång den 12 augusti 1965

Helga Hellberg
.....
Helga Hellberg

Karin Lindström
.....
Karin Lindström

Gunnar Gustafsson
.....
Gunnar Gustafsson

Liv Trotzig
.....
Liv Trotzig